

Ястребова Віра Андріївна

Участь сепаратистських рухів у створенні квазідержавних утворень на пострадянському просторі

УДК 323.15:341.232(47+57)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-4.30>

Ястребова Віра Андріївна
аспірант кафедри політичних теорій
Національного університету
«Одеська юридична академія»
вул. Фонтанська дорога, 23,
Одеса, Україна
ORCID: 0000-0002-0757-2090

Актуальність проблеми сепаратизму на пострадянському просторі, зокрема в Грузії, Україні та Молдові, зумовлена значним впливом зовнішніх сил на дестабілізацію цих країн. Сепаратистські рухи, які виникли і зміцнилися завдяки підтримці зовнішніх акторів, стали серйозною загрозою для політичної стабільності та територіальної цілісності цих держав. Ця загроза не лише підриває внутрішню єдність країн, але й створює передумови для тривалих конфліктів, що можуть мати серйозні наслідки для регіональної безпеки. У випадку Грузії, України та Молдови, зовнішні актори використовують сепаратистські рухи як інструмент для розширення свого впливу та послаблення державних інституцій, що, у свою чергу, ускладнює забезпечення їхньої незалежності.

У цьому контексті мета дослідження полягає в детальному аналізі історичного контексту виникнення сепаратистських рухів у зазначених країнах. Важливо розкрити механізми і технології, за допомогою яких зовнішні сили підтримують і сприяють розвитку сепаратизму. Це включає вивчення зовнішньо-інспірованих технологій, таких як інформаційна війна, пропаганда та використання громадських рухів для створення квазідержавних утворень.

Методи дослідження включають історико-хронологічний аналіз, який дозволяє відстежити еволюцію сепаратистських рухів у кожній з країн, порівняльний аналіз для виявлення спільних і відмінних рис цих рухів, контент-аналіз для дослідження впливу медіа і пропаганди, кейс-стаді для глибокого аналізу конкретних випадків сепаратизму, та системний аналіз для оцінки загальної картини і взаємозв'язків між різними аспектами сепаратизму.

Використання цих методів дозволяє провести всебічний аналіз проблеми, виявити основні фактори, що сприяють виникненню та розвитку сепаратистських рухів, а також дослідити роль зовнішніх сил у цьому процесі. Результати дослідження показують, що зовнішньо-інспірований сепаратизм є складним і багатоаспектним явищем, яке використовує різноманітні технології для досягнення своїх цілей.

У статті запропоновані рекомендації для запобігання подальшій дестабілізації ситуації в регіоні. Зокрема, наголошено на важливості зміцнення демократичних інститутів, підвищення правової грамотності населення та посилення міжнародної співпраці для протидії зовнішньо-інспірованому сепаратизму.

Ключові слова: історична спадщина, етнічні конфлікти, соціально-економічна нерівність, економічний спад, соціальне невдоволення, невизнане державне утворення.

Вступ. На пострадянському просторі сепаратистські рухи відіграли ключову роль у створенні квазідержавних утворень, які призвели до дестабілізації політичної ситуації в таких країнах, як Грузія, Україна та Молдова. Ці рухи, значною мірою інспіровані та підтримані зовнішніми силами, насамперед Російською Федерацією, виступали як інструменти геополітичного впливу, спрямованого на підриєв суверенітету незалежних держав. Важливо дослідити, як технології зовнішньо-інспірованого сепаратизму, у поєднанні з діяльністю громадських рухів, сприяли створенню квазідержавних утворень. Окрему увагу слід приділити методам, що використовувалися для мобілізації населення та легітимізації цих утворень у міжнародному контексті. Проблема полягає в тому, що ці квазідержавні утворення не лише порушують територіальну цілісність держав, але й стають осередками постійної нестабільності, яка загрожує безпеці всього регіону.

Мета та завдання. Мета статті – дослідити роль сепаратистських рухів у створенні квазідер-

жавних утворень на пострадянському просторі, виявити технології зовнішнього інспірування цих процесів та визначити вплив Російської Федерації на дестабілізацію політичної ситуації в Грузії, Україні та Молдові.

Завдання статті:

- проаналізувати історичний контекст виникнення сепаратистських рухів у Грузії, Україні та Молдові;

- розкрити механізми та технології зовнішньо-інспірованого сепаратизму, які були застосовані для створення квазідержавних утворень на пострадянському просторі;

- запропонувати рекомендації щодо запобігання подальшій дестабілізації ситуації в регіоні шляхом протидії зовнішньо-інспірованому сепаратизму.

Методи дослідження. У процесі дослідження було застосовано комплексний підхід, що включав використання різних методів наукового аналізу. Це дозволило здійснити всебічний розгляд проблематики та виявити основні тенденції й закономірності:

– історико-хронологічний метод – використаний для аналізу історичного контексту виникнення та розвитку сепаратистських рухів у Грузії, Україні та Молдові. За допомогою цього методу було встановлено хронологічні рамки основних подій і виявлено ключові фактори, що сприяли формуванню сепаратистських тенденцій;

– порівняльний метод – дозволив провести порівняльний аналіз сепаратистських рухів у різних країнах пострадянського простору. За допомогою цього методу було виявлено спільні та відмінні риси в механізмах і технологіях зовнішньо-інспірованого сепаратизму, а також у взаємодії цих рухів із зовнішніми силами, зокрема з Російською Федерацією;

– метод контент-аналізу – застосований для аналізу інформаційних джерел, включаючи медіа, офіційні документи, звіти міжнародних організацій та інші публікації. Цей метод дозволив виявити основні напрямки пропаганди, що використовуються для підтримки сепаратистських рухів, а також вивчити роль громадських рухів у створенні квазідержавних утворень.

Результати. Після розпаду Радянського Союзу в 1991 році, на пострадянському просторі виникли численні етнічні, політичні та економічні проблеми, які стали передумовами для виникнення сепаратистських рухів у різних регіонах. Ці проблеми часто були спричинені складною історичною спадщиною, етнічними конфліктами, соціально-економічною нерівністю, а також втручанням зовнішніх сил, зокрема Російської Федерації.

Ключові передумови, що сприяли виникненню та поширенню сепаратистських рухів на постра-

дянському просторі, а також їхній вплив на формування квазідержавних утворень у зазначених регіонах, наведені в таблиці 1.

Для того, щоб визначитись з технологіями сепаратистських процесів в Україні, Молдові та Грузії, потрібно проаналізувати історичний контекст виникнення сепаратистських рухів у цих країнах, а також дослідити вплив зовнішніх факторів.

Аналізуючи сучасні процеси регіонального сепаратизму в Україні, можна дійти висновку, що проекти, які переросли у відкриті сепаратистські рухи у 2014-2015 роках, з'явилися значно раніше. Їх формування та підготовка були тривалими процесами, що розгорталися у тіні, коли створювались умови для політичного та ідеологічного впливу, маніпуляцій з боку зовнішніх сил та використання внутрішніх протиріч. За часом вони співпадали з основними етапами становлення української державності [11]:

- проголошення незалежності в 1991 році;
- політична криза 2004 року, яка призвела до Помаранчевої революції;
- Революція гідності 2013–2014 років.

Усі ці кризові ситуації, пов'язані із сепаратистськими амбіціями окремих груп, на наш погляд, мали зовнішнє підґрунтя. Етнонаціональні відносини виявилися одним із вразливих аспектів, що підвищував конфліктний потенціал, який ще більше загострювався через інформаційну, політичну та фінансову підтримку з боку зацікавлених у дестабілізації ситуації сил.

На першому етапі основним механізмом просування сепаратизму у східних регіонах України стало впровадження єврорегіональних проєктів,

Таблиця 1

Передумови виникнення сепаратистських рухів на пострадянському просторі

Передумова	Опис	Приклад	Роль у виникненні сепаратизму
Історичні та етнічні конфлікти	Радянська національна політика створювала штучні кордони, що не відповідали етнічним реаліям, викликаючи етнічну напруженість.	Абхазія та Південна Осетія (Грузія), Донбас (Україна)	Стала основою для сепаратистських настроїв та бажання автономії або незалежності.
Політична нестабільність	Відсутність сильного центрального уряду та конфлікт інтересів між національними урядами та місцевими елітами.	Придністров'я (Молдова), Донбас (Україна)	Сприяла виникненню та зміцненню місцевих сепаратистських рухів.
Економічні труднощі	Економічний спад та нерівномірний розподіл ресурсів призвели до соціального невдоволення, яке використовували сепаратистські рухи.	Донбас (Україна)	Створила умови для мобілізації підтримки сепаратизму серед місцевого населення.
Вплив зовнішніх сил	Російська Федерація підтримувала сепаратистські рухи шляхом надання військової, економічної, політичної допомоги та інформаційних операцій.	Абхазія та Південна Осетія (Грузія), Придністров'я (Молдова), Донбас (Україна)	Забезпечувала сепаратистів ресурсами та легітимізувала їхні вимоги, посилюючи конфлікти та дестабілізацію регіону.

Джерело: складено автором на основі [1-4]

за допомогою яких Росія прагнула інтегрувати місцеве населення до свого «життєвого простору» через різні форми взаємодії. Крім цих програм, в Україні реалізовувалися інші проекти, фінансовані РФ, для яких створювали спеціальні інституції, зокрема «Російські центри». Ці центри, відкриті в різних містах України з 2008 по 2014 роки, займалися просуванням ідеології «Руського мира» через стратегію «м'якої сили». Для розуміння їхнього впливу на розвиток сепаратизму в Україні необхідно детально дослідити діяльність цих центрів.

Так, у жовтні 2010 року в Одесі відбулася конференція під назвою «Федералізація України: від розколу до єдності», організована «Інститутом країн СНД» спільно з проросійською партією «Родина». На конференції були присутні відомі проросійські діячі, такі як Володимир Корнілов та Костянтин Затулін. Під час її проведення активно розповсюджувалися антиукраїнські наративи та сепаратистські ідеї.

Для розуміння процесів інспірації сепаратизму в Україні слід дослідити діяльність організацій, що просувають ідеї «Руського мира». Зокрема, важливу роль у цьому відігравали такі інституції, як «Росспівробітництво», яке просувало ідеї російського імперіалізму, та «Інститут країн СНД», що займався не лише аналітикою, але й організацією заходів, спрямованих на поширення сепаратистських ідей. Ці організації були активними учасниками формування і просування ідеї сепаратизму в Україні, починаючи з 2005 року. Партія «Донецька республіка», яка виникла у 2004 році, стала одним із інструментів для реалізації сепаратистських проєктів на сході України, що врешті-решт привело до створення так званої «Донецької народної республіки». Цей процес ілюструє алгоритм: створення ідеї, її поширення і просування, що активно використовувався для підризу української державності.

Важливе значення у формуванні сепаратистських настроїв в Україні відіграли агенти зовнішнього впливу. Ключове місце серед них займала організація «Інтернаціональний рух Донбасу» (ІРД). ІРД була створена наприкінці існування СРСР як аналог до подібних організацій у Прибалтійських республіках, що протистояли національним рухам. Проте на Донбасі цей рух залишався малочисельним і підтримувався переважно маргіналами. ІРД та інші східноукраїнські організації ізоляціоністського спрямування зосереджувалися на антиамериканській та антиєвропейській риторичній співпрацюючи з радикальними силами всередині Росії. Проросійські партії, такі як Комуністична партія України та Партія регіонів, отримували значну підтримку на Луганщині та Донеччині, починаючи з 1990-х років. Після окупації частин цих областей у 2014 році на основі членів КПУ були створені комуністичні партії «ДНР» та «ЛНР», які після анексії в 2022 році стали осередками «Комуністичної

партії РФ» на тимчасово окупованих територіях України.

16 травня 1992 року в Донецьку під головуванням Миколи Азарова відбувся Всеукраїнський Громадянський конгрес, на якому було затверджено назву нової організації – Громадянський конгрес України (ГКУ). Співголовами ГКУ обрали Олександра Базилюка, Валерія Мищеракова та Миколу Рогозіна. До тимчасової президії увійшли представники різних громадських рухів і організацій, включаючи Анатолія Волченка, Павла Хаймовича, Дмитра Корнілова, Олександра Лузана та Владислава Карабуліна.

На установчому з'їзді Громадянського конгресу України (ГКУ) були представлені різні організації, такі як Громадянський Форум, Вітчизняний Форум, Слов'янський Союз та інші. Радикальніша група відокремилася від ГКУ і згодом утворила Партію слов'янської єдності України. У 1993 році ГКУ висунув ідею створення Євразійського Союзу на основі СНД, що передбачало укладення різних союзів, зокрема економічного і оборонного. У 1995 році делегація ГКУ відвідала з'їзд у Москві, а партія проводила акції протесту в Україні. Вони брали участь у виборах, але без значних успіхів.

Сепаратизм в Україні отримав новий імпульс у 2004 році під час президентських виборів та подій Помаранчевої революції. 28 листопада 2004 року в Сєверодонецьку відбувся Всеукраїнський з'їзд депутатів, який став відповіддю на протести. Луганська та Харківська облради оголосили непокору центральній владі, створили власний виконавчий комітет та звернулися за підтримкою до Росії. Після перемоги Помаранчевої революції Росія активізувала діяльність проросійських організацій в Україні, таких як «Донецька республіка» та «Донбаська Русь», які стали найрадикальнішими.

Організація «Донецька республіка» («ДР») була створена в грудні 2005 року в Донецьку з метою боротьби за особливий статус східних областей України та створення автономної республіки. У 2006 році «ДР» об'єдналася з іншими сепаратистськими організаціями і почала активну антидержавну діяльність, виступаючи за федералізацію України. Вони проводили акції зі збору підписів і видавали пропагандистські брошури. У 2009 році «ДР» проголосила «Декларацію про державний суверенітет Донецької федеративної республіки» та поширювала тези про незалежність окремих областей як частин російської федеративної держави.

Вплив Росії на організацію «Донецька республіка» підтверджується участю її активістів у тренінгах російських радикально-націоналістичних організацій, таких як «Євразійський союз молоді» та «Євразійський фронт». Лідери «Донецької республіки» у 2006 році відвідували

військово-патріотичні збори, де їх залучили до мережі «Євразійського фронту» як представників у східних регіонах України. Ідеологом цього руху є Олександр Дугін.

Організація «Донбаська Русь» була однією з найрадикальніших проросійських груп в Україні. Її діяльність включала агітацію, заходи на історичні теми, політичні акції та наукові події. Головою організації був Сергій Бунтовський. У 2009 році «Донбаська Русь» приєдналася до виборчого об'єднання «Руський блок», яке брало участь у парламентських виборах.

«Донбаська Русь» регулярно організовувала акцію «Руський марш», яка відзначалася 6 листопада, до дня «народного єдинства» в РФ. У 2007 році в Донецьку акція зібрала близько 100 учасників з прапорами РФ та Російської імперії, а також транспарантами з написами на підтримку російської ідентичності. У 2011 році акція знову пройшла в Донецьку за участю організацій «Руський блок» та «Донбаська Русь», а також представників забороненого в Україні «Євразійського союзу молоді». У 2013 році «Руський марш» було організовано в Луганську за ініціативою з РФ. Акції також проводилися в інших містах України, що спонукало народного депутата Андрія Парубія вимагати заборони на ці заходи.

У цей період Росія збільшила фінансування проросійських проектів в Україні через дипломатичні канали та «Роспівробітництво». Було створено «Координаційну раду російських співвітчизників», яку фактично очолював депутат Вадим Колесніченко. Юридичною особою був Євген Бакланов, який також заснував кілька проросійських організацій. З 2014 року ці організації отримували гранти від Фонду «Руський мир».

Активізація проросійських рухів в Україні почалася в 2014 році. Після втечі Віктора Януковича

Росія почала активні дії проти України, захопивши Крим та організувавши новий уряд в Криму. Паралельно з окупацією Криму, в південно-східних регіонах України почалися проросійські протести, зокрема в Донецьку, Луганську, Харкові та інших містах. У Донбасі проросійські активісти, підтримані політичним керівництвом Партії регіонів, створили блокпости та захопили державні адміністрації. У березні 2014 року розпочалися спроби захоплення адміністрацій в Луганську і Донецьку, а в квітні з'явився Олександр Бородай, який оголосив себе «прем'єр-міністром» «ДНР».

Аналіз матеріалу показує, як розвивалися події від проросійських наративів і акцій у 1990–2005 роках до фінансування проросійських організацій РФ з 2006 року, захоплення державних будівель у Луганській та Донецькій областях у 2014 році, проголошення «ДНР» і «ЛНР», і до повномасштабного вторгнення РФ в Україну у 2022 році. Це свідчить про проведення гібридної спецоперації Росії для захоплення територій сусідньої держави. Отже, регіональний сепаратизм в Україні можна визначити як зовнішньо-інспірований.

Сепаратизм у пострадянських країнах мав різний характер, але зазвичай призводив до конфліктів з центральною владою, які або повторюються у військових конфліктах, або призводять до військової агресії. У таблиці 2 узагальнено інформацію щодо технологій зовнішньо-інспірованого сепаратизму, що використовувалися на пост радянському просторі.

Висновки. Аналіз історичного контексту виникнення сепаратистських рухів у Грузії, Україні та Молдові показав, що їхнє формування значною мірою обумовлене як внутрішніми соціально-політичними факторами, так і зовнішнім впливом, зокрема з боку Російської Федерації. Вплив Росії на ці процеси був спрямований на дестабілізацію

Таблиця 2

Технології зовнішньо-інспірованого сепаратизму, що використовувалися на пострадянському просторі

Технологія	Країна/Регіон	Приклад	Вплив
Політична підтримка та дипломатичний тиск	Абхазія, Південна Осетія	Визнання Росією незалежності Абхазії та Південної Осетії у 2008 році. ООН не визнала ці регіони як незалежні держави.	Легітимізація сепаратистських утворень на міжнародному рівні, підтримка суверенітету Грузії.
Військова допомога та безпосереднє втручання	Східна Україна (Донбас)	За даними ООН, з 2014 року Росія надала бойовикам на Донбасі понад 10 тисяч одиниць військової техніки, включаючи танки, артилерію та системи ППО.	Ескалація конфлікту, збільшення числа жертв серед цивільного населення, дестабілізація України
Економічна підтримка та фінансування	Придністров'я	Росія щорічно виділяє понад \$1 млрд на підтримку економіки та соціальних програм у Придністров'ї, згідно з даними Молдовського Інституту стратегічних досліджень.	Підтримка квазідержавного утворення, збереження конфлікту, економічна залежність Придністров'я від Росії.

Інформаційна війна та пропаганда	Крим, Донбас	Російські ЗМІ з 2014 року витратили близько \$300 млн на пропагандистські кампанії, спрямовані на підтримку анексії Криму та дій сепаратистів на Донбасі (за даними Рейтер).	Формування підтримки серед місцевого населення, дискредитація української влади на міжнародній арені, виправдання російської агресії.
Культурний та ідеологічний вплив	Донбас, Південна Осетія	Організація Росією «гуманітарних конвоїв» та культурних програм, що включали витрати на понад \$50 млн на підтримку російської культури та ідеології на цих територіях (дані ВВС).	Зміцнення проросійських настроїв серед місцевого населення, підтримка ідеї «русского мира», підризу національної ідентичності.

Джерело: складено автором на основі [5-10]

ситуації в регіоні та послаблення суверенітету цих держав.

Механізми та технології зовнішньо-інспірованого сепаратизму, які застосовувалися для створення квазідержавних утворень на пострадянському просторі, включали активне використання інформаційної війни, пропаганди, а також пряму військову та фінансову підтримку сепаратистських рухів. Ці технології сприяли формуванню ідеології сепаратизму, підризу легітимності центральної влади та створенню умов для виникнення тривалих конфліктів.

Запобігання подальшій дестабілізації ситуації в регіоні вимагає комплексного підходу, який включає протидію зовнішньо-інспірованому сепаратизму через посилення інформаційної безпеки, розвиток громадянського суспільства, проведення політичних реформ та зміцнення міжнародного співробітництва.

Перспективи подальших досліджень у цій галузі відкривають широкі можливості для глибшого розуміння складних процесів, що відбуваються в пострадянському просторі, та сприяють розробці ефективних стратегій для забезпечення стабільності та миру в регіоні. Подальші дослідження допоможуть не лише поглибити теоретичні знання, але й забезпечать практичні рекомендації для державних інституцій, міжнародних організацій та громадянського суспільства у боротьбі з викликами зовнішньо-інспірованого сепаратизму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Маслова Н.М., Мунтян П.П. Сепаратизм у сучасному світі: суть, причини та регіональні різновиди. Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. 2018. URL: <https://cusu.edu.ua/ua/konferen-2018-2019-arhiv/stratehii-innovatsiinoho-rozvytku-pryrodo-nychkh-dystsyplin-dosvid-problemy-ta-perspektyvy/sektsiia-4/7675-separatyzm-u-suchasnomu-sviti-sutrychynny-ta-rehionalni-riznovy>.
2. Лісовський В. Виникнення сепаратизму та його роль у внутрішньополітичних процесах держав.

Регіональні студії. 1 (7). 2020. С. 148-165. DOI:10.29038/2524-2679-2020-01-148-165.

3. Цебенко О. Феномен сепаратизму у сучасних міжнародних відносинах. Політичні науки. 2017. Вип. 3 (1). С. 55-59. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/nov/66777/cebenko.pdf>.

4. Лисянський П.Л., Ястребова В.А. Специфіка сучасних проявів сепаратизму в світі. Регіональні студії, 2023. №32. 115-122. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.32.18>.

5. Адамович С.В., Адамович І.С. Питання Абхазії і Південної Осетії в грузинсько-російських міждержавних відносинах: Збірник наукових статей. Випуск 61. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. С. 4.1-4.22. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/16537>

6. Ключ А. Протистояння української влади та проросійських сил в Криму у 1994–1995 роках: шляхи подолання кримського сепаратизму. *Молодий вчений*, 2023. №3 (115), С. 18-23. DOI <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-3>.

7. Гладченко І.А. Локальні конфлікти у Придністров'ї та на Сході України: порівняльна характеристика. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*, 2015, вип. 44, том 2. С. 18-21. URL: DOI http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npifznu_2015_44%282%29_4

8. Лисянський П. Технологія розповсюдження зовнішньоінспірованого сепаратизму. *Grail of Science*, 2023. №34. С. 260-262. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.08.12.2023.57>

9. Ястребова В.А. Інспіровано-зовнішній сепаратизм як інструмент створення квазідержавних утворень в країнах пострадянського простору. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2023. Вип. 44. С. 110-115. DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v044.2023.18>

10. Лисянський П.Л. Регіональний сепаратизм Молдови, як інструмент впливу РФ на дестабілізацію ситуації в Україні. Одеса: Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. № 39. С. 147-151. DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v039.2022.25>

11. Лисянський П.Л. Зовнішні чинники у організації сепаратистських рухів у Луганській та Донецькій областях у 1990-х та 2000-х рр. Аналітична доповідь. ГС «Інститут стратегічних досліджень та безпеки». 2024. 26 с.

REFERENCES:

1. Maslova, N.M., Muntian, P.P. (2018). Separatyzm u suchasnomu sviti: sut, prychny ta rehionalni riznovydy [*Separatism in the modern world: essence, causes and regional varieties*]. Tsentralnoukrainskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Volodymyra Vynnychenka. <https://cusu.edu.ua/ua/konferen-2018-2019-arhiv/strategii-innovatsiinoho-rozvytku-pryrodnych-dystsyplin-dosvid-problemy-ta-perspektyvy/seksiia-4/7675-separatyzm-u-suchasnomu-sviti-sut-prychny-ta-rehionalni-riznovy> [in Ukrainian].
2. Lisovskyi, V. (2020). Vynyknennia separatyizmu ta yoho rol u vnutrishnopolitychnykh protsesakh derzhav [*The emergence of separatism and its role in the internal political processes of states*]. Rehionalni studii. 1 (7). 2020. S. 148-165. DOI:10.29038/2524-2679-2020-01-148-165 [in Ukrainian].
3. Tsebenko O. (2017). Fenomen separatyizmu u suchasnykh mizhnarodnykh vidnosynakh [*The phenomenon of separatism in modern international relations*]. Politychni nauky. Vyp. 3 (1). S. 55-59. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/nov/6677/cebenko.pdf> [in Ukrainian].
4. Lysianskyi, P.L., Yastrebova, V.A. Spetsyfika suchasnykh proiaviv separatyizmu v sviti [Specificity of modern manifestations of separatism in the world]. Rehionalni studii, 2023. №32. 115-122. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.32.18> [in Ukrainian].
5. Adamovych, S.V., Adamovych, I.S. Pytannia Abkhazii i Pivdennoi Osetii v hruzynsko-rosiiskykh mizhderzhavnykh vidnosynakh [The issue of Abkhazia and South Ossetia in Georgian-Russian interstate relations]: Zbirnyk naukovykh statei. Vypusk 61. Ivano-Frankivsk : Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka, 2023. S. 4.1-4.22. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/16537> [in Ukrainian].
6. Klius, A. (2023). Protystoiannia ukrainskoi vlady ta prorosiiskykh syl v Krymu u 1994–1995 rokakh: shliakhy podolannia krymskoho separatyizmu. Molodyi vchenyi, №3 (115), S. 18-23. DOI <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-3> [in Ukrainian].
7. Hladchenko, I.A. Lokalni konflikty u Prydnistrovi ta na Skhodi Ukrainy: porivnialna kharakterystyka [*Local conflicts in Transnistria and Eastern Ukraine: comparative characteristics*]. Naukovi pratsi istorichnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu, 2015, vyp. 44, tom 2. S. 18-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npifznu_2015_44%282%29__4 [in Ukrainian].
8. Lysianskyi, P. Tekhnolohiia rozpovsiudzhennia zovnishnoinspirovanooho separatyizmu [*The technology of spreading externally inspired separatism*]. Grail of Science, 2023. №34. S. 260-262. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.08.12.2023.57> [in Ukrainian].
9. Yastrebova, V.A. (2023). Inspirovano-zovnishnii separatyizm yak instrument stvorennia kvaziderzhavnykh utvoren v krainakh postradianskoho prostoru [*Externally inspired separatism as a tool for the creation of quasi-state entities in the countries of the post-Soviet space*]. Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii. Vyp. 44. S. 110-115. DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v044.2023.18> [in Ukrainian].
10. Lysianskyi, P.L. Rehionalnyi separatyizm Moldovy, yak instrument vplyvu RF na destabilizatsiiu situatsii v Ukraini [*Regional separatism of Moldova as a tool of influence of the Russian Federation on the destabilization of the situation in Ukraine*]. Odesa: Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii. 2022. № 39. S. 147-151. DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v039.2022.25> [in Ukrainian].
11. Lysianskyi, P.L. Zovnishni chynnyky u orhanizatsii separtyistskykh rukhiv u Luhanskii ta Donetskii oblastiakh u 1990-kh ta 2000-kh rr. [*External factors in the organization of separatist movements in Luhansk and Donetsk regions in the 1990s and 2000s*]. Analychna dopovid. HS «Instytut stratehichnykh doslidzhen ta bezpeky». 2024. 26 s. [in Ukrainian].

The participation of separatist movements in the creation of quasi-state entities in the post-Soviet space

lastrebova Vira Andriivna

Postgraduate Student at the Department
of Political Theories
National University "Odesa Law Academy"
Fontanska Doroha str., 23,
Odesa, Ukraine
ORCID: 0000-0002-0757-2090

The relevance of the problem of separatism in the post-Soviet space, in particular in Georgia, Ukraine and Moldova, is due to the significant influence of external forces on the destabilization of these countries. The separatist movements, which arose and strengthened thanks to the support of external actors, became a serious threat to the political stability and territorial integrity of these states. Foreign-inspired separatism often leads to conflicts that worsen the humanitarian situation, weaken the economy, and exacerbate social tensions.

In this context, the purpose of the study is a detailed analysis of the historical context of the emergence of separatist movements in these countries. It is important to reveal the mechanisms and technologies by means of which external forces support and promote the development of separatism. This includes the study of externally inspired technologies such as information warfare, propaganda, and the use of social movements to create quasi-state entities.

Research methods include historical and chronological analysis, which allows tracking the evolution of separatist movements in each of the countries, comparative analysis to identify common and distinctive features of these movements, content analysis to study the influence of media and propaganda, case studies for in-depth analysis of specific cases of separatism, and systemic analysis to assess the overall picture and relationships between different aspects of separatism.

The use of these methods makes it possible to carry out a comprehensive analysis of the problem, to identify the main factors contributing to the emergence and development of separatist movements, as well as to investigate the role of external forces in this process. The results of the study show that externally inspired separatism is a complex and multifaceted phenomenon that uses a variety of technologies to achieve its goals.

The article offers recommendations to prevent further destabilization of the situation in the region. In particular, the importance of strengthening democratic institutions, increasing the legal literacy of the population and strengthening international cooperation to counter foreign-inspired separatism was emphasized.

Key words: *historical heritage, ethnic conflicts, socio-economic inequality, economic decline, social discontent, unrecognized state entity.*